

Hattulan kunta, kirjaamo
hattulan.kunta@hattula.fi

Niinimäen tuulivoimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

Ohessa yhdistyksemme lausunto OAS:aan liittyen.

26.4.2024

Renkajärven suojeluyhdistys ry

Matti Honkajuuri
Puheenjohtaja

Pentti Mansukoski
Tuulivoimavaltuutettu

Tuulivoimaosayleiskaavan laatiminen on aloitettu Myrsky Energia Oy:n aloitteesta elokuussa 2023 ja syyskuussa 2023 kunta on tehnyt kaavoitussopimuksen Niinimäen Tuulivoima Oy:n kanssa.

Kaavan laatimisen kanssa rinnakkain tehdään YVA-selvitys, johon liittyvän YVA-ohjelman lausuntoaika on samanaikaisesti OAS:n lausuntoajan kanssa. Olemme tänään lähettäneet YVA-ohjelmaan liittyvän lausuntomme yhteysviranomaiselle. Emme toista YVA-lausuntoamme tässä.

Haluamme tässä lausunnossa korostaa nimenomaan niitä asioita, jotka koskevat ensisijaisesti kaavoitusta ja vähemmässä määrin YVA-ohjelmaa. Yhteysviranomaisen toimittaa aikanaan YVA-lausuntomme myös kaavoituksessa huomioonotettavaksi.

I. Kaavoitusprosessin ulkopuolinen valmistelu – vertailukohta hankkeelle

Kunnan päätöksenteon kannalta on tärkeä tietää, *mihin* valmisteilla olevan kaavan tavoitteena olevaa tilannetta verrataan. Kunta teki kaavoituspäätöksensä, koska haluttiin sitä kautta selvittää mahdollisen tuulivoimala-alueen vaikutukset mahdollisimman hyvin ja harkittuja päätöksiä voitaisiin sen jälkeen paremmin tehdä.

On olennaista kysyä, mihin tilanteeseen nähden tuulivoimala-alueen vaikutuksia verrataan?

Perinteinen tarkastelu niin kaavoituksessa kuin YVA-selvityksessä tehdään niin, että arvioidaan suunnitellun muutoksen jälkeistä tilaa nykytilanteeseen (YVA:ssa "VE0"). Koska tämä osayleiskaava ja sen pohjalta mahdollisesti toteutettavat tuulimyllyt muuttaisivat radikaalisti kyseisen ympäristön ja sen käytön laajalta alalta, samalla suljetaan pois muita alueen kehittämismahdollisuuksia. Päätös voi muuttaa Etelä-Hattulan pysyvästi.

On hahmotettava, *millaisia vaihtoehtoisia kehittämismahdollisuuksia* kyseinen alue tarjoaa, ja laadittava sen mukainen skenaario vertailukohdaksi kun kaavan vaikutusarvioiteja aikanaan tehdään. Niinimäen kohdalla nykytilanne ei anna oikeaa vertailukohtaa, koska aktiivisella kehittämisellä koko alueesta on mahdollista saada paljon houkuttelevampi.

Olemme vakuuttuneita, että Takajärven, Hyrvälän, Kouvalan, Rengon/Kuittilan ja Sotkajärven rajaamalla laajalla alueella voidaan historiaan, viimeisten 15 vuoden työhön ja monien eri yhdistysten yhteistyöhön nojautuen luoda ainutlaatuinen ympäristö, joka 10-15 vuoden kuluttua:

- Tarjoaa työtä kymmenille paikallisille, pienille yrityksille mökki-, huolto-, rakennus-, hyvinvointi- ja majoituspalveluiden alalla
- On yksi Etelä-Suomen houkuttelevimmista sijainneista vapaa-ajan asumiseen ja etätyöskentelyyn
- Tarjoaa niin ohjattuja kuin omatoimisiakin retkeilymahdollisuuksia kaikille hattulalaisille ja ulkopaikkakuntalaisille
- Tarjoaa pyöräily- ja vaellusreittejä yhdelle Etelä-Suomen suurimmista hiljaisista alueista
- Tarjoaa monipuolisia majoituspalveluja
- Kasvattaa Hattulassa vakituisesti asuvan väestön määrää
- Mahdollistaa kunnan palveluja kuten kyläkoulun ylläpidon
- Parantaa Hattulan taloutta, kuntaimagoa ja asukkaiden tyytyväisyyttä

Kolme olennaista eroa verrattuna alueen tuulivoimalakäyttöön ovat:

- Hyvin varmallalla pohjalla oleva kysyntäennuste: luonnonrauhan etsimisen kasvu, etätöiden jääminen osaksi työelämää ja mökkiläisten keski-ikänsä nousu ja siihen liittyvä palvelukysynnän kasvu <=> tuulivoimaan liittyä erittäin suuria epävarmuustekijöitä
- Riskitön kehitys pienin askelin, olemassa olevaan ympäristöön ja toimintaan pohjautuen <=> tuulivoimala-alueen rakentaminen tuhoaisi puheena olevan alueen peruuttamattomasti
- Kasvava positiivinen kierre, esimerkiksi taloudelliset hyödyt kasvavat vuosien kuluessa <=> tuulivoima-alueen hyödyt toteutuessaankin pienenisivät jatkuvasti ajan kuluessa, syntyisi negatiivinen kierre

Kehitys ei tapahdu itsestään, vaan vaatii suunnitelmallisuutta, pitkäjänteisyyttä ja yhteistyötä:

- Hyvin laaja yhteistyö yksityisten, yhdistysten, yritysten ja julkisen sektorin kanssa
- Erinomaiset mahdollisuudet kehittämistukeen myös oman alueen ulkopuolelta, ml. EU

Vasta sen jälkeen, kun tämä skenaario eli "VE3", on konkretisoitu suunnitelmaksi yhteistyönä eri tahoja edustavien yksityishenkilöiden, yhdistysten, yritysten, kunnan, Hämeenlinnan kaupungin, maakuntaliiton ja Ely-keskuksen kanssa, on mahdollista verrata tuulivoimalaosayleiskaavan todellisia vaikutuksia kuntaan, kunnan kehitykseen, asukkaisiin ja Etelä-Hattulan ympäristöön.

Siksi kaavoitustyö on pysäytettävä VE3:n laatimisen ajaksi. Vasta kun se on konkretisoitu, voidaan joko jatkaa kaavoitusta tai lopettaa kaavoitusprosessi tarpeettomana – parhaan tuloksen ollessa jo selvä.

Vaikka lähtökohtamme on keskeyttää kaavoitustyö, tuomme esiin seuraavat kohdat A-Insinöörien laatimaan, 26.3.2024 päivättyyn OAS-dokumenttiin liittyen:

1. Vaikutus kiinteistöjen käyttöön ja arvoon

MRL:n mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Tätä täsmennetään vielä kaavoittajan velvollisuudella huolehtia siitä, että suunniteltu tuulivoimalarakentaminen soveltuu maisemaan ja ympäristöön.

Kuten jo tämän lausuntonne kannesta ilmenee, 9-12 kpl 300 metriä korkeita – eli 5 x kuvan radiomasto – ja 200 m leveitä (n. 100 x radiomastoja leveämpiä) tuulivoimaloita muuttaisi pienipiirteisen maiseman kokonaan. Kukaan voi kutsua niitä "maisemaan soveltuviksi".

Renkajärven ympäristön vakituiset asukkaat ja mökkiasukkaat ovat valinneet asuinpaikkansa tietoisesti tämän ympäristön vuoksi. Sen hiljaisuuden ja pysähtyneen, erämaamaisen maiseman vuoksi, jossa veneetkin liikkuvat vain verkkaisesti asukkaiden haluaman perämoottorirajoitusten ansiosta. Tuulivoimalat tuhoavat sekä hiljaisuuden että maiseman.

Rantakiinteistöjen arvot ovat laskeneet jo nyt, muutos tapahtui heti tuulimyllysuunnitelmien julkistuksen jälkeen ja voimistui kaavoituksen alettua. Ne harvat, jotka ovat kysyneet arvioita välittäjiltä, kuulevat arvioita, jotka ovat 50% alle aiempien hinta-arvioiden.

Hankkeen takana oleva yhtiö tai rahasto ei ole vastuussa asukkaiden kiinteistöjen arvon pudotuksesta kunnan mahdollistaman kaavan kautta, vastuu on kunnalla julkisen vallan käyttäjänä.

Osana kaavoitusta kunnan tulee tehdä ja julkistaa selvitys, jossa useat tunnetut välittäjät arvioivat kiinteistöjen arvojen kehitystä.

2. Etäisyysvyöhykkeet

OAS:ssa pitää käyttää järjestelmällisesti samoja etäisyysvyöhykkeitä kuin YVA-selvityksessäkin käytetään.

Koska suunnitellut tuulimyllyt ovat hyvin korkeita ja roottorien siivet pitkiä, etäisyysvyöhykkeiden pitää olla seuraavat:

0–2 km	Välitön vaikutusalue
2–10 km	Lähialue
10–24 km	Ulompi vaikutusalue
24–30 km	Kaukovaikutusalue
30–40 km	Maksimi näkyvyysalue

3. Suunnittelualan ja vaikutusalueen nykytila

Hattulan kunta on laatimallaan rantaosayleiskaavalla osoittanut tahtotilansa kyseisen alueen kehittämiseen. Alueen asukkaat ovat toimineet sen mukaisesti, ja asukkailla on oikeus luottaa kaavaan ja sen perusteisiin. Kunta ei saa muuttaa aiemmin loma- ja virkistyskäyttöön suunniteltua aluetta teollisuusalueeksi tai kaavoittaa teollisuusaluetta loma- ja virkistyskäyttöön kaavoitetun alueen viereen.

Voimala-alueen läheisyyden havainnollistamiseksi suunnitelmaan pitää lisätä kunnolliset kartat, joissa olemassa olevaan rantaosayleiskaavaan lisätään merkintä voimalahankkeen välittömästä vaikutusalueesta eli 2 km:n etäisyydestä sekä 5 km:n ja lähialueen 10 km:n rajasta hankealueen rajasta mitattuna.

OAS:n kuva 3 antaa kovin virheellisen kuvan voimaloiden välittömän vaikutusalueen asuntomäärästä – oikeita kahden kilometrin välittömän vaikutusalueen ja 10 km:n lähialueen vyöhykkeitä käyttäen sijoituspaikan ahtaus näkyy jo konkreettisemmin.

Kulttuuriympäristön ja maiseman osalta OAS keskittyy luettelemaan valtakunnallisesti tärkeitä alueita jättäen maakunnallisesti tärkeitä alueet sivurooliin – painotusta on syytä korjata. Ylimalkaisessa kuvauksessa on myös puutteita, esimerkiksi Renkajärven suojeltu Jokiharjun maisema-alue puuttuu kokonaan.

Kulttuuriperinnöstä korostetaan alueelta löytyneen vain yksi muinaismuisto – mutta kun YVA:n alkuvaiheessa käytettiin kolme maastopäivää myllyjen alustavilla sijoituspaikoilla, löydettiin yhdeksän "muuksi kulttuuriperinnöksi" välittömästi luokiteltua kohdetta. Se kuvaa, että alue on hyvin huonosti tutkittu. Hankealueen läpi kulkeneen, Härkätien talvilinjauksen eli Vanhan Talvitien reittiä ei ole kunnollisesti inventoitu missään vaiheessa, vaikka Hattulan tunnuksena käytetty Luurilan lintu löytyi sen varrelta – voimala-alueen lähialueelta.

4. Suunnittelualan suhde maakunnan aluekäyttöön

Vapaa-ajan asumisen lisääminen ja matkailu ovat Kanta-Hämeen maakunnan kehittämisen keskiössä – vapaa-ajan asuminen tuo alueelle ostovoimaa ja lisää merkittävästi palvelujen käyttöä tuoden siten lisää työpaikkoja alueelle.

Suunnittelualan välittömällä vaikutusalueella on lukuisia maakuntakaavassa mainittuja erityiskohteita ja suunnitteluala on osa Kanta-Hämeen suurinta hiljaista aluetta – mikä omiaan lisäämään sen houkuttelevuutta vapaa-ajan asumiseen.

Suurimmat Kanta-Hämeen soidensuojelun täydennysohjelman suot ovat suunnittelualan läheisyydessä ja ne täydentävät luontevasti alussa mainitsemamme vaihtoehtoisen kehittämissuunnan luontokohteita retkeilymahdollisuuksineen.

5. Tuulivoimala-alueen vaikutukset ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin

Hankkeen lähialueen (10 km hankealueesta) vakiasukkaille ja vapaa-ajan asukkaille on lähetettävä kysely, jolla selvitetään asukkaiden mielipiteet tuulivoimala-alueen sijoittamisesta Niinimäkeen. Kysely tulee sisällyttää myös OAS-dokumenttiin.

Suunnitellun tuulivoimalahankkeen kaikkien eri ympäristövaikutusten arvioimisesta tehtyjä suunnitelmia olemme kommentoineet Ely-keskukselle jättämässämme lausunnossa. Pyydämme kuntaa ottamaan ne huomioon.

Tässä OAS-lausunnossa haluamme kuitenkin erityisesti korostaa tuulivoimala-alueen aiheuttaman melun ja välkkeen vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. YVA-ohjelman lausunnossa totesimme melun vaikutusarvioinnista näin:

"Melun terveysvaikutuksista on selvää näyttöä, vaikka monet tutkimukset tämän kokoluokan laitteille ovat vasta alussa. On kiistämätöntä, että häiritsevä melu aiheuttaa stressiä, haittaa unta ja unettomuus puolestaan vaikuttaa suoraan terveyteen. Tekijöitä on lukuisia, kiistelty mutta todelliseksi havaittu infraääni, stressi jne.

Niinimäen hankkeessa on olennaista asettaa vertailukohta oikein. Alue on hiljainen alue. Vaikka linnunlaulu tai metsässä käyvä moto ajoittain kuuluvat selvästi, ne ovat osa maaseudun hiljaisuutta. Suurimman osan ajasta on täysin hiljaista, kaikki taustakohina puuttuu. Kaupungissa ikänsä asuneet kokevat sen aluksi hyvin hämmentävänä ja nautinnollisena kokemuksena.

On siis tärkeää, että meluarvioinneissa lähdetään hiljaisuudesta ja siitä, miten paljon myllyjen tuottamaa matalaa, jaksottaista, suihkukonemaista ääntä siinä ympäristössä voi olla niin, että se ei vaikuttaisi niin häiritsevästi, että kyseisessä paikassa asuminen muuttuu työlääksi tai mahdottomaksi.

Niinimäen hankkeessa kaikki ei tosiaankaan ole hyvin, jos kahden kilometrin etäisyydellä mitataan 40 dB(A) taustamelu. Suuruusluokka 30 dB(A) saattaa jo olla mahdollinen, todennäköisemmin kuitenkin 30 dB(C) – Niinimäen alueella mittaukset ja mallinnukset pitää tehdä C-painotuksella melun häiritsevän matalan sykliisyyden johdosta.

Kun kyseessä on herkkä alue, YVA-selvitys on tehtävä poikkeuksellisella huolella. Mallinnettava voimala pitää olla juuri se, mitä alueelle tulisi asentamaan – jos voimalan malli (tai sen sijoituspaikka) muuttuu, kaikki mallinnukset ja arvioinnit on tehtävä uudelleen. Topografia, puustot ja järvet on luonnollisesti huomioitava. Mallinnusta on myös korjattava tuulivoimaloiden lähekkäisyydellä: alustavassa sijoittelusuunnitelmassa VE1 ja VE2 osa voimaloista on hyvin, hyvin lähellä toisiaan ja matemaattista mallinnusta tuleekin korjata Hannu Nykäsen tutkimusten mukaisesti. Niissä myllyjen peräkkäisyyden vaikutusta pyritään korjaamaan."

Melu ja välke ovat maiseman lisäksi keskeisiä tekijöitä sen määrittämisessä, miten kauas asunnoista suunnitellun kaltaiset, Eiffel-tornin korkuiset tuulivoimalat on sijoitettava.

Käsityksemme mukaan jo pelkän häiritsevän melun huomioon ottaminenkin tarkoittaa sitä, että etäisyyden lähimmistä asunnoista tulee olla selvästi yli 3 kilometriä.